

VILÁGMÉRETŰ MOZGALOM EGY JOGILAG KÖTELEZŐ ÉRVÉNYŰ NEMZETKÖZI SZERZŐDÉSÉRT

Felszólítjuk az államokat, hogy tevékenyen vegyenek részt a közeljövőben azon nemzetközi szerződésről folytatandó tárgyalásokon, amelynek **célja a transznacionális társaságok és egyéb üzleti vállalkozások tevékenységeivel szemben az emberi jogok védelmének biztosítása.**

Üdvözljük az ENSZ nyitott kormányközi munkacsoport (OEIGWG) két sikeres ülését 2015-ben és 2016-ban, amelyek során az emberi jogok védelmét célzó, a transznacionális társaságokat és egyéb üzleti vállalkozásokat szabályozó egyezmény természete, hatálya és lehetséges elemei kerültek megvitatásra. Az OEIGWG a következő ülését 2017. október 23-27-én tartja az új eszköz tartalmával és hatályával kapcsolatos tárgyalások megkezdése céljából.

Világszerte folynak olyan tevékenységek, amelyek során vállalatok szennyeznek és károsítják a környezetet, felvásárolják a földeket, rabszolgamunkát vesznek igénybe, megsértik a munkaügyi normákat, erőszakos bűncselekményeket követnek el a helyiek és az emberijog-védők sérelmére, és amelyek fenyegetést jelentenek a gyógyszerekhez és a közegészségügyi ellátáshoz való hozzáférésre. A vállalatokat felelősségre kell vonni az ilyen visszaélésekért. **Jelenleg számos szabályozási hiányosság áll fenn;** némelyek a vállalatok nemzetközi szintű működéséből fakadnak, hiszen a rájuk vonatkozó törvények nemzeti jellegűek. A büntethetetlenségük tudatában az vállalatok könnyebben nyerik meg a nemzetközi és nemzeti intézményeket. Az államok által aláírt kereskedelmi és beruházási megállapodások a vállalatoknak számos jogot és kiváltságot garantálnak, valamint nyereségszerzést biztosítanak számukra, viszont az államok nem dolgoztak ki olyan nemzetközi szintű szabályozást, amely biztosítaná, hogy a vállalatok tevékenységei nem járnak az emberi és a környezeti jogok megsértésével. A vállalatok felelősségének nemzeti és nemzetközi szintű bevezetése és szabályozása mindenképpen szükséges azért, hogy az államok végre elkezdhessék a transznacionális társaságok és egyéb üzleti vállalkozások káros tevékenységeivel szemben az emberi jogok és a környezet védelmére vonatkozó kötelezettségeiket teljesíteni.

Úgy véljük, hogy az OEIGWG ülésein eddig folytatott tartalmas vita rámutatott, hogy szükség van egy nemzetközi, jogilag kötelező erejű eszközre annak érdekében, hogy (1) erősödjön az érintett **személyek és közösségek védelme** a transznacionális társaságok és egyéb üzleti vállalkozások tevékenységeivel összefüggő jogszabálysértésekkel szemben, és (2) az érintett személyek és közösségek könnyebben hozzáférhessenek a **hatékony jogorvoslati lehetőségekhez** — különösen bírósági mechanizmusokon keresztül. Az üléseken sor került az érintett közösségek, szakértők, jogászok, aktivisták, különböző térségek és az egyes ágazatok parlamenti képviselői, valamint az állami képviselők közötti eszmecserére és vitára. Ezen ülések segítettek kialakítani a közös nevezőt a nemzetközi szerződéshez, amely az államok elsődleges kötelezettségein alapul az emberi jogok védelmének, akár területen kívüli védelmének tekintetében is.

A releváns mozgalmak, valamint nemzeti és nemzetközi civil szervezetek mozgósítása jelentősen megnőtt a témában. Állandó és konstruktív érdekérvényesítésük nemzeti szinten, valamint az ENSZ-tanácskozásokon való részvételük kulcsfontosságúnak bizonyult a folyamat támogatásában, és rávilágított a jövőbeli szerződés fontosságára a társadalmi igazságosságért és az emberi jogokért világszerte folytatott küzdelem sikere szempontjából.

Az új, jogilag kötelező erejű eszközt előrelépésnek kell tekinteni az emberi jogok előmozdításában és védelmében, ami az eddigi erőfeszítésekre támaszkodik és a jelenlegi nemzetközi emberi jogi okmányokat kiegészítő keretrendszert hoz létre. A már több évtizede elindult folyamat következő szükséges és logikus lépése a jogilag kötelező erejű kötelezettségek és az érvényesítési mechanizmusok meghatározása. A szerződésnek elő kell írnia, hogy az emberi jogi jogszabályok élveznek elsőbbséget a részrehajló és méltánytalan kereskedelmi és befektetési megállapodásokban rögzített társasági jogokkal és kiváltságokkal szemben. Továbbá olyan, a vállalkozások jogi felelősségvállalásával foglalkozó, erős nemzetközi keretrendszert kell létrehozni, amely biztosítja az érintett személyek és közösségek számára az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, és így véget vet a vállalkozások büntetlenségének. Az államok közötti nemzetközi együttműködést is meg kell erősíteni azért, hogy e globális szabályozási kihívásokkal érdemben lehessen foglalkozni.

Az OEIGWG harmadik ülésének, amennyiben ismét sikert szeretne elérni, a következőket kell majd szorgalmaznia: (1) a **nemzetközi szerződés konkrét és részletes elemeiről** — különös tekintettel a tartalmáról és hatályáról — szóló, érdemi, együttműködésen alapuló és konstruktív tárgyalást az államok részvételével; (2) egy részvételen alapuló megközelítést a **civil társadalom által képviselt különböző nézőpontok figyelembevétele** érdekében; és (3) egy **ütemterv** kidolgozását annak érdekében, hogy a tárgyalások rövid időn belül befejeződhessenek.

Szeretnénk kiemelni a folyamat melletti erős elkötelezettségünket, ezzel is arra buzdítva az államokat, hogy a következő ülés alkalmával a nemzetközi szerződés tartalmáról folytatott tárgyalásra összpontosítsanak. Felszólítjuk a polgárokat, hogy kísérik figyelemmel ezen kiemelt fontosságú folyamatot, és hogy mozgósítsák erőiket a folyamat támogatása érdekében nemzeti, regionális és nemzetközi szinten egyaránt.